

Ettepanek:

Kriitiliste toormete määruse muutmise (COM (2025) 946)

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev **26.01.2026**

KOKi esitamise tähtpäev **18.02.2026**

VV esitamise tähtpäev **26.02.2026**

Peavastutaja: **Kliimaministeerium**

Kaasvastutajad: **Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Välisministeerium**

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTs § 152¹ lg 1 p 2);

Seisukoha võtmist peab oluliseks peaminister või minister (VVS § 20¹ lg 2);

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon avaldas 3.12.25 **RESourceEU tegevuskava**, mille eesmärk on kiirendada kriitiliste toorainete strateegia elluviimist uues julgeolekukeskkonnas, vähendamaks kiiremini sõltuvust kolmandatest riikidest ja tõsta Euroopa võimekust toota, töödelda ja taaskasutada kriitilisi toormaterjale.

Kavaga koos esitas komisjon **kriitiliste toormete määruse (EL) 2024/1252 muutmise eelnõu (COM (2025) 946)**. Määrusega (EL) 2024/1252 seati eesmärgid ja esmased vahendid, et tagada ELi tööstusele kindel ja kestlik juurdepääs kriitilistele toormetele, mis on vajalikud puhta ja digitaalse ülemineku seisukohalt strateegiliste tehnoloogiate tootmiseks ning kaitse- ja kosmosetööstuse rakendusteks. 2024. aastast on aga kriitiliste toormete tarne geopoliitiline mõõde oluliselt tugevnenud, muu hulgas Hiina ekspordipiirangute tõttu. Ka teised kolmandad riigid on jõupingutusi oma varustatuse tagamiseks suurendanud, sh mitmekesisistades tarneallikaid partnerluste kaudu. Seetõttu ajakohastatakse määrust eesmärgiga luua püsiv turg ELi toorme väärtusahelale, tugevdades strateegilisi tooraineid kasutavate tööstussektorite vastupidavust ning vähendades ühtse turu killustumise riski.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

Esiteks on CRMA kavandatavate muudatuste eesmärk vähendada killustumist, mis tuleneb liikmesriikide erinevast lähenemisest tarneahelate riskihindamisele, mistõttu on eelnõus komisjonile antud senisest suurem roll kriitilisi toormeid kasutatavate ettevõtete kontrollimisel. Määruse kohaselt pidid liikmesriigid **kindlaks määrama strateegilisi tooraineid tootmises kasutavad suured ettevõtted**. Samas võivad kriitilisi toormeid kasutavad suured ettevõtted tegutseda rohkem kui ühes liikmesriigis ning dubleerimiste vältimiseks antakse Euroopa Liidus tegutsevate suurte ettevõtete kindlakstegemine **Euroopa Komisjoni ülesandeks**. Suured ettevõtted peavad riskihinnangu osana edaspidi kaardistama ka **komponentide** tarneahela, mis sisaldavad kriitilisi toormeid. Samuti peavad nad komisjonile nõudmisel esitama selgitused riskimaandamise meetmete kohta. Komisjonile lisatakse volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega saab **täiendada riskide maandamise meetmeid**, mida suured ettevõtted peavad võtma.

Teiseks soovib komisjon edendada kriitiliste toormete tootmisel **ringmajandust**, eelkõige haruldaste muldmetallide püsिमagnetite osas, **suurendades toodete märgistamis- ja teabenõudeid** ning hõlmates ringlussevõtu kohustusse ka **tarbimiseelset jäädet**. Näiteks laiendatakse püsिमagnetite sisaldavate toodete loetelu, mida komisjon peab märgistamise eesmärgil arvesse võtma, ja lisatakse kõvakettaseadmed, muundurid, valjuhääldid, tsiviilotstarbelised droonid või mootoriga mänguasjad.

Kolmandaks teeb komisjon ettepaneku **vähendada strateegiliste projektide taotlusvoorude arvu aastas**, et tagada kasvava taotluste hulga puhul nende sidus ja kvaliteetne hindamine. Määruse (EL) 2024/1252 kohaselt on komisjon kohustatud korraldama strateegiliste projektide taotlusvoore vähemalt neli korda aastas. Arvestades esitatud avalduste suurt arvu ning vajadust tagada eri taotluste kvaliteetsem hindamine, piiratakse taotlusvoorude arvu kuni 4 korrale aastas.

Mõju ja sihtrühm

Majandus

Ettevõtlus

Sihtrühm: Ettevõtjad erinevates valdkondades, sh teatud kriitilistes sektorites nt kaitsetööstus; investorid

Mõju sihtrühmale: Soovitakse suurendada riskide kaardistust; ettevõtjatele võib selle tulemusel tekkida uusi kohustusi ja vajadust tarneahelaid ümber kujundada.

Kaasamine

Kaasata kõik asjassepuutuvad huvirühmad, sh ettevõtjate liidud (sh Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Kaitse- ja Kosmosetööstuse Liit), teadusasutused jne.